

N:o 165.

Af Herr Anders Persson: Rörande skrifvelse till Kongl. Maj:t om dels utfärdande af förklaring i fråga om meddelade bestämmelser angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge, dels medgifvande i visst fall af försäljning utaf dylik lägenhet.

Vid sistlidne riksdag väcktes af undertecknad motion (N:o 93 i Andra Kammaren) angående förändring uti eller förklaring af gällande stadganden vid utarrendering af kyrkorna i Skåne, Halland och Blekinge tillhöriga vissa lägenheter — dertill föranledd af ett Kammarkollegii utslag, hvaruti förklarats att bemälda Kollegii kungörelse den 1 Mars 1867 icke berättigade kyrkostämman att mot jordinnehafvarens bestridande höja ett i laga ordning bestämdt landgille af kyrkorna tillhöriga vissa jordar — dervid jag, i händelse Riksdagen funne betänklighet vid att tillstyrka ett framkastadt förslag om upphäfvande af besittningsrätten till nämnda lägenheter, föreslog, att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhölle, att Kongl. Maj:t täcktes utfärda nådig förklaring derom att bestämmelserna i Kongl. Kammarkollegii kungörelse den 1 Mars 1867, angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter inom ofvannämnda provinser, måtte gälla utan afseende på, huruvida kyrkans jordar och lägenheter undergått skattläggning eller icke.

I den förtjenstfulla utredning, som Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3 i utlåtande N:o 22 häröfver afgaf, förklarade Utskottet sig, »om än biträdande den uppfattning som för motionen legat till grund», förhindradt att för närvarande biträda det sålunda väckta förslaget af skäl att, så vidt Utskottet kunnat utröna, frågan om rätta tolkningen af åberopade Kollegii kungörelse ännu icke dragits under Kongl. Maj:ts pröfning, utom i ett enda af mig åberopadt fall, uti hvilket dock ännu icke Kongl. Maj:ts utslag fallit.

Sedan dess har emellertid Kongl. Maj:t genom utslag den 12 nästlidne November fastställt ofvan åberopade Kammarkollegii utslag, hvarigenom alltså förklarats, att förutnämnde Kammarkollegii kungörelse den 1 Mars 1867 icke

eger tillämpning på de kyrkorna tillhöriga lägenheter, som på grund af Kongl. brefvet till Kammarkollegium den 26 Juli 1809 i behörig ordning undergått skattläggning. Sistnämnda Kongl. bref har dock genom meranämnda kungörelse den 1 Mars 1867 blifvit upphäfdt.

Obilligheten af en dylik tolkning försökte jag i förut nämnda motion framhålla, i det att en för kanske mera än ett halft århundrade sedan fastställd afgäld icke i nämnvärd mån motsvarar jordarnes nuvarande, ännu mindre dess ständigt tillväxande värde, hvarigenom eganderätten i verkligheten göres till snart sagdt intet och nyttjanderätten till allt, jemte orimligheten derutinnan att de kyrkor, hvilka, till åtlydnad af äldre gällande stadganden, dragit försorg om skattläggning af sina jordar, dermed skulle vara satta i sämre ställning gent emot besittningsrättens innehafvare än de som försummat vidtaga en dylik åtgärd, i det ofta åberopade kungörelse den 1 Mars 1867, genom den tolkning deråt gifvits, finner sin tillämplighet endast på de till senare kategorien hörande jordar och lägenheter.

Att emellertid den genom skattläggning fastställda afgälden icke synes ovilkorligen vara en gång för alla bestämd, utan kunna tid efter annan förhöjas, tyckes vara temligen tydligt och synes framgå utaf det af Utskottet citerade Kongl. brefvet den 26 Juli 1809 till Kammarkollegium, der det heter: »att vid hvar och en särskild händelse, då kyrkohemman eller lägenheter blifva »lediga och böra med nya brukare förses, undersökning må af vederbörande på »stället förrättas samt derefter församlingen föreslå, landshöfdinge- och biskops- »embetena afgifva yttrande öfver samt Kongl. Kammarkollegium slutligen be- »stämman den städja och det landgille som nye brukare böra betala, så vida »icke arrendeauktion hålles».

Men äfven om förklaring afgafs i ofvan antydda syfte, skulle dock alltid kvarstå en oegentlighet som torde böra undanrödjas, när stadgandet icke skulle finna sin tillämplighet på alla förekommande fall. Det finnes nemligen kyrkorna tillhöriga jordar och lägenheter, hvilka äro belägna inom ett hemmans område, utan att jordarealen är till sitt innehåll känd och der årliga afgälden utgår till följd af gammal häfd och särskilda föreskrifter. Dessa slag af lägenheter äro dock sannolikt af ringa värde. Den afgäld som härför nu erlägges, ofta några skillingar, stundom några runstycken, är för församlingarne nära nog alldeles betydelslös. Då härtill kommer att nämnda lägenheter icke sällan äro belägna inom andra kommuner, stundom inom andra län, vålla de endast kyrkornas sysslomän besvär. Afgälden skall nemligen årligen redovisas, och vederbörande förvaltningsmän föredraga icke sällan att sjelfve erlägga den obetydliga afgiften, hellre än infortra den af jordinnehafvaren. Denne senare åter eger visserligen sitt hemman, men någon fullkomlig trygghet i eganderätten kan han knappast sägas ega,

emedan han vet att inom hans egoområde ligger en någon viss kyrka tillhörig jordbit, hvars storlek är honom fullkomligt obekant. Otvifvelaktigt skulle han, åtminstone i de allra flesta fall, föredraga att få, emot erläggande af någon lämplig löseskilling, eganderätten på sig öfverlåten, och något hinder härför, då han derom gör framställning, bör icke få förefinnas. Fördelen å ömse sidor är uppenbar, och den löseskilling han bör erlægga synes mig lämpligen böra bestämmas medelst erläggande af nu utgående afgäld kapitaliserad. Det kan visserligen invändas, att ett dylikt medgifvande kan vinnas utan Riksdagens medverkan, genom ansökning härom hos Kongl. Maj:t i hvarje särskildt fall; men härtill vill jag genmäla, att dylika ansökningar sannolikt mycket sällan skulle ifrågakomma, då omkostnaderna för ändamålets vinnande oftast skulle uppgå till mångdubbelt det belopp, hvartill löseskillingen uppginge, hvartill kommer att man icke onödigtvis bör besvara Kongl. Maj:t, hvars dyrbara tid förvisso är upptagen af viktigare göromål. Ett medgifvande från Kongl. Maj:ts sida i antydda syfte en gång för alla bör vara tillräckligt, och synes mig något hinder härför icke böra möta.

Under åberopande af och med hänvisning till hvad sålunda i ärendet förekommit, hemställes,

att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes utfärda nådig förklaring derom, att bestämmelserna i Kongl. Kammarkollegii kungörelse den 1 Mars 1867, angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge, må, der ifrågavarande jordar och lägenheter äro till egoviddén kända, gälla utan afseende på huruvida dessa undergått skattläggning eller icke; samt

att Kongl. Maj:t vid utfärdande af denna förklaring täcktes medgifva att de kyrkorna inom ofvannämnda provinser tillhöriga lägenheter, hvilkas egoareal är okänd, måtte få med full eganderätt öfverlåtas på vederbörande jordinnehafvare emot erläggande af nu utgående årliga afgäld, kapitaliserad efter sex procent.

Om remiss till Tillfälligt Utskott anhålles.

Stockholm den 16 Februari 1881.

Anders Persson,

Riksdagsman för Luggude domsagas södra valkrets.